KAUPAN LIITTO

5.6.2025

Kaupan liiton kirjallinen asiantuntijalausunto

E-kirje komission tiedonannosta kattavasta EU:n keinovalikoimasta turvallista ja kestävää verkkokauppaa varten

EU/411/2025-TEM-2

Kaupan liitto ry (jälj. Kaupan liitto) kiittää kutsusta tulla kuultavaksi eduskunnan talousvaliokuntaan sekä mahdollisuudesta toimittaa kirjallinen asiantuntijalausunto kuulemisen tueksi.

Komissio julkisti 5.2.2025 tiedonannon työkalupakiksi turvallisesta ja kestävästä verkkokaupasta. Tiedonannossa komissio toteaa, että EU:n markkinat kohtaavat kasvavia haasteita EU:n ulkopuolelta tulevasta verkkokauppatuonnista, joka aiheuttaa riskejä terveydellemme ja turvallisuudellemme, ja jotka ovat kestämättömiä ympäristön ja ilmaston kannalta, ja jotka luovat epäreilua kilpailua EU:n vaatimusten mukaisille yrityksille. EU:n kuluttajien suoraan tuomien tuotteiden valtava määrä kuormittaa myös viranomaisia kestämättömästi.

Kaupan liiton kanta tiedonantoon yleisesti

Kaupan liitto pitää komission tiedonannossa ehdottamiaan toimia riittämättöminä ja liian hitaina todettujen ongelmien korjaamiseksi. Tiedonannossa komissio listaa jo aiemmin julkistettuja toimia, kuten toukokuussa 2023 julkistetun tulliuudistuksen, ja keskittyy pääasiassa vain jo olemassa olevien työkalujen tehokkaampaan hyödyntämiseen. Pääpaino on nykyisen lainsäädännön asettamien velvoitteiden toteutumisen jälkikäteisessä valvonnassa ja viranomaisyhteistyön kehittämisessä, jotka molemmat vaatisivat merkittäviä panostuksia jäsenvaltioilta. Komissio ei esitä toimia, joilla lisättäisiin verkkoalustojen vastuuta niillä myytyjen tuotteiden turvallisuudesta ja muusta EU-vaatimustenmukaisuudesta.

Tiedonannossa vastuu sysätään jäsenmaille ja kansallisille viranomaisille huomioimatta niiden tosiasiallisia edellytyksiä puuttua räjähdysmäisesti kasvavaan pakettivyöryyn. Komissio tarjoaa lähinnä tukea ja digitaalisia työkaluja sekä koordinaatioapua jäsenvaltioille ja niiden markkinavalvonnasta vastaaville viranomaisille, mutta ei ota laisinkaan kantaa siihen, mistä resurssit vaadittavalle valvonnan tehostamiselle saataisiin.

Kaupan liitto pitää epärealistisena, että viranomaisten jälkikäteisvalvonnalla olisi pitkällä tähtäimellä mahdollista käydä läpi EU:n alueelle saapuvat 4,6 miljardia lähetystä eli noin 12 miljoonaa pakettia päivässä. Siksi jälkikäteisvalvonta ei voi pysyvästi toimia. Sääntelyllä tulee varmistaa, että tuotteet ovat turvallisia jo myyntiin päätyessään.

Tiedonannosta puuttuu kokonaan uudet avaukset lainsäädännön muuttamiseksi. Ainoastaan tulliuudistusta koskevan osion yhteydessä komissio sanoo olevansa valmis yhdessä muiden lainsäätäjien

Kaupan liitto ry
Eteläranta 10, PL 340
FI-00130 Helsinki
Kauppa.fi

(parlamentti ja neuvosto) keskustelemaan uudesta hallinnollisesta maksusta, jolla pyrittäisiin vastaamaan pakettimäärien kasvun aiheuttamaan resurssipaineeseen tullauksen yhteydessä. Komissio myös kiirehtii tulliuudistuksen toteutusta alkuperäisestä aikataulusta, mitä on pidettävä kannatettavana.

Positiivista on, että tiedonannossa on onnistuttu tarkastelemaan kolmansista maista toimivien tahojen aiheuttamiin kilpailuhaittoja kokonaisuutena.

Kaupan liitto katsoo, että E-kirjeen Suomen kantaa koskevaa osiota tulisi muokata siten, että Suomi edellyttäisi komissiolta aktiivisia toimia, ml. lainsäädännöllisiä toimia, tilanteeseen puuttumiseksi sekä ennen kaikkea verkkomarkkinapaikkojen vastuun lisäämiseksi.

Verkkomarkkinapaikkojen vastuu

Komissio ei esitä mitään muutoksia alustojen vastuuta koskevaan sääntelyyn. Digipalvelusäädöksen osalta painotetaan sen tehokasta täytäntöönpanoa ja erityisesti erittäin suuriin alustoihin kohdistuvien, jo aloitettujen tutkintojen merkitystä. Komissio kuitenkin toteaa, että marraskuuhun 2025 mennessä tehdään arviointi digipalvelusäädöksen ja muun unionin lainsäädännön yhteensopivuudesta ja tarvittaessa voidaan esittää ehdotuksia sääntelyn yksinkertaistamiseksi. **Suomen tulisi edellyttää verkkomarkkinapaikkojen vastuuta koskevien sääntöjen tarkastelua osana digipalvelusäädöksen arviointia.**

On ensiarvoisen tärkeää, että e-kirjeessä todetaan Suomen pitävän tarpeellisena myös markkinavalvontalainsäädäntökehyksen (New Legislative Framework) uudistamista ja tuossa yhteydessä eri toimijoiden velvollisuuksien arviointia. Suomen tulee kannassaan ja EU-vaikuttamisessaan aktiivisesti edellyttää komissiolta lainsäädäntötoimia, joilla verkkomarkkinapaikkojen velvollisuuksia tuotteiden vaatimuksenmukaisuuden tarkastamisesta (ennen niiden ottamista myyntiin alustalle) lisätään. Pelkkä velvollisuuksien kriittinen tarkastelu osana NLF-uudistusta ei ole riittävää.

Tullisuudistus ja käsittelymaksu

Kaupan liitto on pettynyt siihen, että verkkokauppatiedonannossa ei tuoda esiin tarvetta säätää EU:n ulkopuolelta tuotteita toimittavat markkinapaikat tavaran tuojiksi kuluttajien sijasta eli ns. 'deemed importer' -maahantuojiksi, jolloin ne vastaisivat kaikista tulli- ja alv-muodollisuuksista ja maksuista. Tiedonannossa ainoastaan viitataan arvonlisäverotuksen erityisjärjestelmään eli ns. IOSS -järjestelmään rekisteröityneisiin markkinapaikkoihin, joille syntyvät vastaavat velvoitteet.

Kaupan liitto pitää kuitenkin tärkeänä kaikkien EU:n ulkopuolelta tuotteita toimittavat markkinapaikkojen säätämistä tavaran tuojiksi huolimatta siitä ovatko ne rekisteröityneet erityisjärjestelmään. Myös IOSS erityisjärjestelmä tulisi säätää pakolliseksi kaikille EU:n ulkopuolisille markkinapaikoille. Nämä toimet yksinkertaistaisivat tullimenettelyä kuluttajan näkökulmasta ja tekisivät tullimaksuihin liittyvästä välttelystä hankalampaa. Samalla Eurooppaan ja Suomeen suuntautuvalle tavaravirralle saataisiin vastuutaho, jolloin myös markkinavalvontaa olisi mahdollista kehittää tehokkaammaksi.

Kaupan liitto suhtautuu positiivisesti tiedonannossa mainittuun syrjimättömän käsittelymaksun käyttöönottoon. Tiedonannossa komissio ilmoittaa tutkivansa sen käyttöönoton mahdollisuuksia. Tiedonannon julkaisemisen jälkeen on ehdotettu kahden euron käsittelymaksun integroimista osaksi tulliuudistuskokonaisuutta. **Ehdotettu maksu ei kuitenkaan ole yksinään riittävä ratkaisemaan niitä**

Kaupan liitto ry
Eteläranta 10, PL 340
FI-00130 Helsinki
Kauppa.fi

haasteita, joita liittyy kolmansista maista saapuvien tuotteiden laillisuuden, turvallisuuden ja vaatimustenmukaisuuden varmistamiseen. Kaupan liitto pitää tärkeänä, että käsittelymaksua ei nähdä vaihtoehtona verkkokauppa-alustoille asetettaville lisävelvoitteille.

Kaupan liitto pitää perusteltuna sitä, että komissio hoputtaa jäsenvaltioita hyväksymään käsittelyssä olevan toukokuussa 2023 ehdottamansa tullireformin. Tullireformi sisältää toimia joilla kansainvälisestä kilpailusta saataisiin nykyistä reilumpaa. Esimerkiksi reformiin sisältyvä enintään 150 euron arvoisten tavaroiden tullittomuuden poistaminen parantaisi yritysten kilpailuneutraliteettia, tekisi tullauksesta tasapuolista ja vähentäisi tilauksen aliarvostamiseen liittyviä väärinkäytöksiä.

Tällä hetkellä vähäarvoisten tavaroiden tullittomuus johtaa kuluttajakaupassa siihen, että EU:n ulkopuoliset verkkokaupat saavat kohtuutonta kilpailuetua verrattuna kotimaisiin kauppoihin. Kaupan liitto on pettynyt siihen, että komissio ei kuitenkaan ehdota aikaistusta 150 euron tullittomuusrajan poistamiselle. Tullireformiin sisältyvän aikataulun mukaan tullausraja on tarkoitus poistaa vasta vuonna 2028, joka ei ole riittävän kunnianhimoinen. Lisäksi Kaupan liitto huomauttaa, että kokonaisuudessa tullireformin toimeenpano vie vuosia. Esimerkiksi EU:n edellinen, vuonna 2013 tehdyn tulliuudistuksen viimeiset vaiheet toimeenpannaan Suomessa vuoden 2025 aikana.

Kaupan liitto pitää siksi tärkeänä, että e-kirjeessä Suomen todetaan suhtautuvan lähtökohtaisesti positiivisesti toimiin, joilla pyritään nopeuttamaan tulliuudistuksen hyväksymistä. **Suomen tulisi aktiivisesti edistää toimia, joilla tulliuudistuksessa esitetyt toimenpiteet saadaan mahdollisimman pikaisesti käytäntöön.**

Tuottajavastuu

Kaupan liitto on pettynyt siihen, että verkkokauppatiedonannossa ei vahvasti tuoda esiin tarve säätää EU-tasoista instrumenttia, jonka avulla pystyttäisiin uskottavasti valvomaan EU:n ulkopuolelta unionin alueelle tapahtuvaa etäkauppaa. EU-alueella toimivien, työllistävien ja veronsa maksavien yritysten kilpailukyky heikkenee entisestään EU:n ulkopuolelta operoivien yritysteen jättäessä lakisääteiset ympäristövelvoitteensa hoitamatta. Näiden velvoitteiden hoitamisesta aiheutuvat kustannukset kaatuvat EU-alueella operoivien yritysten maksettavaksi.

On myös tärkeää huomata, että kyse ei ole ainoastaan EU:n kilpailukyvystä, vaan myös EU:n kiertotalousmallin toimivuudesta tai toimimattomuudesta. Elinkaarensa lopussa tuotteet päätyvät samoihin keräys- ja kierrätysjärjestelmiin. Myös tuotteet, jotka sisältävät EU-alueella kiellettyjä aineita, jotka kierrätysprosessiin päätyessään haittaavat tai pahimmillaan jopa estävät kierrätys/uusiomateriaalien käytön.

Kaupan liitto on pettynyt siihen, että verkkokauppatiedonannossa ehdotetaan uusia tuottajavastuita, vaikka jäsenmaat eivät tälläkään hetkellä kykene valvomaan tuottajavastuiden toteuttamista. Valvontavastuuta asiassa ei voi jättää yksin jäsenmaille. Toimiva valvonta edellyttää Euroopan komissiolta vahvaa tahtotilaa rakentaa uusi valvontainstrumentti tasaamaan EU-alueella ja sen ulkopuolella operoivien yritysten kustannustaakkaa tuottajavastuista.

Kaupan liitto katsoo, että Suomen kantaa tulisi tuottajavastuita koskevilta osin täsmentää siten, että yllä mainituista syistä EU:n tulisi ensisijaisesti keskittyä toimiin, joilla varmistetaan

Kaupan liitto ry
Eteläranta 10, PL 340
FI-00130 Helsinki
Kauppa.fi

verkkomarkkinapaikkojen ja kolmansista maista toimivien osallistuminen nykyisiin tuottajavastuukustannuksiin ja -velvoitteiden noudattamiseen.

Markkinavalvonnan tehostaminen ja digitaaliset työkalut

Komissio aikoo koordinoida tullivalvontaa erityisvalvonta-alueella (priority control area PCA) varmistaakseen kolmansista maista kuluttajien tuomien tuotteiden velvoitteidenmukaisuuden. Komissio kehottaa jäsenmaiden viranomaisia (tulli, markkinavalvontaviranomaiset) yhteistyöhön ja tehostettuun valvontaan kaikin käytössä olevien työkaluin, joka tuottaisi lisää näyttöä valvonnan kohdentamiseksi ja lainsäädännön toimeenpanon tueksi. Valvonnasta saatujen tietojen perusteella komissio aikoo julkistaa raportin. Komissio pyytää jäsenmaita liittymään erityisvalvonta-alueen toimintaan.

Kaupan liitto kannattaa erityisvalvonta-alueen ja tehostetun valvonnan pikaista käynnistämistä Suomessa. Kaupan liitto kuitenkin korostaa, että jäsenmaiden viranomaisilla ei ole riittävästi resursseja valvoa pitkäkestoisesti miljoonien pakettien lähetystulvaa, siksi olisi tarpeen, että komissio ottaisi valvonnasta itse suurempaa vastuuta. Lisäksi **Kaupan liitto korostaa, että valvonnan keinoin ongelmiin ei ole realistista löytää pysyvää ratkaisua, vaikkakin tehostetulla valvonnalla voidaan saada hyödyllistä tietoa ja tilastoja ilmiöön liittyen ja kuluttajien tietoisuuden lisäämiseksi.**

Komissio pyrkii tehostamaan valvontaa digitalisin keinoin. Komissio aikoo ehdottaa digitaalisten tuotepassien hyödynnettäväksi aiemmin suunniteltua laajemmin, vaatimuksenmukaisuuden todentamisessa. Kaupan liitto korostaa, että ekosuunnitteluasetuksessa komissiolle on siirretty toimivaltaa täydentää asetusta eri tuoteryhmiä koskevien komission antamien delegoitujen säädösten myötä, ja nämä delegoidut säädökset tulevat laajamittaiseen käyttöön vasta vuosien päästä, eivätkä ne tuo ratkaisua tämän hetken ongelmiin.

Kauppapoliittinen näkökulma

Tiedonannossa ei tunnisteta riittävässä määrin EU:n ulkopuolisen verkkokaupan kauppapoliittisia ulottuvuuksia, vaan asia nähdään lähinnä kauppakumppanien välisenä dialogina ja tavarantoimittajien valistuksen näkökulmasta. Kaupan liitto pitää ilmiötä mitä suuremmassa määrin myös kauppapoliittisena kysymyksenä, joka rinnastuu terästä ja sähköautoja koskeviin kysymyksiin. Kauppapoliittista merkitystä nostaa USA:n kiinalaisille tavaroille asettamat tuontitullit, joka voi johtaa kiinalaisen ylituotannon ohjautumiseen Euroopan ja Suomen markkinoille. Jo nyt on nähtävissä, että markkinointia ja myyntiä ohjataan aiempaa enemmän Euroopan markkinoille USA:n sijaan.

Komission toimivaltuuksista

Kaupan liitto katsoo, että komission toimivaltuuksia tulisi harkitusti lisätä tilanteissa, joissa kyse on koko EU-aluetta koskevasta tuotteiden tai palveluiden vaatimustenvastaisuudesta. Tiedonannossa komission rooli nähdään lähinnä jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten toimintaa koordinoivana tehtävänä. Myös tätä on syytä vahvistaa, mutta tämä ei ole nähdäksemme riittävää. Komission toimivaltuuksia esimerkiksi seuraamusten määräämiseksi tulisi tarkastella mm. osana ns. CPC-asetuksen uudelleentarkastelua. **Kaupan liiton mukaan Suomen tulisi edistää komission toimivaltuuksien laajentamista EU:n lainsäädännön tehokkaan täytäntöönpanon varmistamiseksi.**

Kaupan liitto ry
Eteläranta 10, PL 340
FI-00130 Helsinki
Kauppa.fi

KAUPAN LIITTO

5.6.2025

Lopuksi

Tiedonannossa mainittu holistinen näkökulma ongelmaan on välttämätön, mutta samalla se luo haasteita koordinaation ja kokonaisvastuun näkökulmasta. Kenellä on tiedonannossa listattujen toimien osalta koordinaatiovastuu jää epäselväksi. Komissio toteaa tiedonannossa myös, että vuoden päästä arvioidaan siinä listattujen toimien tehokkuutta ja tarvittaessa esitetään lisätoimia. Epäselväksi jää, kuka tätä arviointia tekee ja millä perusteilla. Komission tasolta puuttuu rakenteellisesti selkeä ja läpinäkyvä koordinaatio asiassa**. Suomen tulisikin aktiivisesti vaatia komissiota luomaan selkeän poikkihallinnollisen rakenteen asian käsittelemiseksi ja tarvittavien lisätoimenpiteiden valmistelemiseksi.**

Lisätietoja: Tiina Vyyryläinen, johtava asiantuntija, OTK

Kaupan liitto ry
Eteläranta 10, PL 340
FI-00130 Helsinki
Kauppa.fi